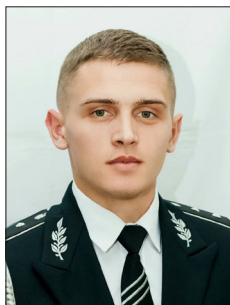

CZU: 343.712

DOI: <https://doi.org/10.67457/lv26.1.12>Alexandru NEGOIȚĂ¹

negoita1310@gmail.com

Victoria OJOG²

victoriaojog33@gmail.com

ASPECTE CONTROVERSATE PRIVIND OBIECTUL JURIDIC ȘI MATERIAL AL TÂLHĂRIEI

Abstract: Prezentul articol abordează problematica identificării corecte a obiectului juridic și a obiectului material. Stabilirea acestor elemente reprezintă o garanție fundamentală pentru protecția eficientă a valorilor și relațiilor sociale afectate, precum și pentru aplicarea corectă a normelor dreptului penal. Studiul se concentrează pe divergențele practice privind delimitarea obiectului material și impactului acestuia asupra calificării juridice a faptelor și a determinării gradului de pericol social. Metodologia adoptată include analiza doctrinară, examinarea jurisprudenței relevante, precum și compararea normelor și interpretărilor privind obiectul infracțiunilor contra patrimoniului. Rezultatele cercetării evidențiază că caracterul complex al infracțiunii de tâlhărie implică un obiect juridic special format din relațiile sociale referitoare la posesia bunurilor mobile și, în anumite situații, la sănătatea persoanei sau inviolabilitatea locuinței. Delimitarea clară a obiectului juridic și a obiectului material conferă predictibilitate aplicării pedepsei și facilitează realizarea principiului legalității în dreptul penal.

Cuvinte-cheie: tâlhărie, obiect juridic, obiect material, valori sociale, pericol social, răspundere penală.

¹ doctorand, Școala Doctorală „Științe penale și drept public”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova ROR: <https://ror.org/036kvxa54>, e-mail: academia@mai.gov.md; audient INJ, candidat la funcția de procuror, e-mail: negoita1310@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-1147-0234>

² master în drept, absolvent INJ, candidat la funcția de judecător, e-mail: victori-aojog33@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-9649-1501>

CONTROVERSIAL ASPECTS REGARDING THE LEGAL AND MATERIAL OBJECT OF ROBBERY

Abstract: *This article aims to elucidate the importance of correctly identifying the legal object and the material object. Establishing these elements represents a fundamental guarantee for the effective protection of the social values and relations affected, as well as for the correct application of criminal law norms. The study focuses on practical divergences regarding the delimitation of the material object and its impact on the legal classification of acts and the determination of their degree of social danger. The adopted methodology includes doctrinal analysis, examination of relevant case law, and comparison of norms and interpretations concerning the object of offenses against property. The research results highlight that the complex nature of the crime of robbery involves a special legal object composed both of social relations concerning the possession of movable property and, in certain situations, social relations regarding the person's health or the inviolability of the dwelling.*

Clear delimitation of the legal object and the material object ensures predictability in the application of penalties and facilitates the realization of the principle of legality in criminal law.

Keywords: *robbery, legal object, material object, social values, social danger, criminal liability.*

1. INTRODUCERE.

Ab initio, este de menționat că în dreptul penal stabilirea răspunderii pentru săvârșirea unei infracțiuni constituie o garanție fundamentală pentru protecția valorilor și relațiilor sociale. Obiectul juridic al infracțiunii reprezintă acele valori pe care legea penală le ocrotește și a căror atingere indică pericolul social al faptei. În acest sens, analiza obiectului juridic permite nu doar identificarea infracțiunii, ci și aprecierea gradului de pericol social al acesteia, ceea ce constituie un reper esențial pentru determinarea pedepsei corespunzătoare.

Astfel, orice abordare doctrinară sau practică în materie penală trebuie să pornească de la identificarea valorilor sociale protejate, acesta fiind punctul de plecare pentru o analiză riguroasă a infracțiunilor și a consecințelor lor juridice. Prin urmare, orice infracțiune săvârșită, manifestată prin acțiune sau inacțiune, constituie un atentat îndreptat împotriva unei anumite valori sociale ocrotite de legea penală. Prin comiterea infracțiunii se aduce atingere acestor valori, producându-se o vătămare a lor. În cadrul relațiilor sociale nu pot exista infracțiuni lipsite de un obiect asupra căruia se îndreaptă acțiunea infracțională. Din acest considerent, obiectul infracțiunii reprezintă o trăsătură indispensabilă și esențială a componenței fiecărei infracțiuni prevăzută de legea penală.

2. METODE ȘI MATERIALE APLICATE.

În scopul realizării unui studiu amplu și obiectiv, în cadrul prezentei lucrări a fost utilizat un ansamblu de metode de cercetare, printre care se regăsesc: metoda logică, metoda analitică, metoda comparativă și metoda sistemică. Aplicarea acestora a asigurat o examinare riguroasă a temei investigate, iar corelarea lor a permis evidențierea interdependențelor semnificative și formularea unei interpretări coerente a datelor obținute, sporind astfel gradul de validitate și fiabilitate al concluziilor desprinse.

Lista abrevierilor

art. – articol

C.pen. – Cod penal
op.cit. – operă citată
Nr. – număr
alin. – alineat
lit. – literă.

3. DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE.

Elementul fundamental al oricărei societăți îl reprezintă ansamblul relațiilor care se formează și se dezvoltă între membrii acesteia. Funcționarea corespunzătoare și stabilitatea acestor raporturi depind în mod direct de valorile sociale recunoscute și protejate de stat. Ținând cont de faptul că, în cadrul societății, se înregistrează frecvent încălcări ale normelor stabilite între indivizi, dar și față de instituțiile responsabile de menținerea unui mediu favorabil pentru viața și activitatea persoanei, au fost instituite norme juridice menite să apere și să garanteze respectarea acestor reguli. În cazul faptelor cu un grad de pericol social scăzut, relațiile de conviețuire socială sunt ocrotite prin intermediul unor mijloace juridice extrapenale, de drept civil, de drept administrativ etc. „Împotriva faptelor de gravitate mai mare, aceste relații sunt ocrotite și prin mijloace specifice dreptului penal”.¹

Potrivit art. 2, alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova, sunt evidențiate principalele valori ocrotite de legea penală, care reprezintă „persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept”.² Aceste valori constituie obiectul general de atentare al tuturor infracțiunilor incriminate de Codul penal, inclusiv al infracțiunii de tâlhărie. Având în vedere faptul că orice faptă prejudiciabilă incriminată de legea penală aduce, în mod inevitabil, atingere anumitor valori sociale ocrotite de aceasta, obiectul general al infracțiunii este unic și comun tuturor infracțiunilor prevăzute de legea penală. Termenul „obiect” provine din limba latină „objectum” și semnifică element, materie asupra căreia este îndreptată o activitate³.

În doctrina dreptului penal, noțiunea de obiect al infracțiunii este abordată și definită în mod diferit de către autori. Aceste diferențe de opinie rezultă din diversitatea perspectivelor teoretice privind natura valorilor sociale ocrotite de legea penală și rolul acestora în structura componenței de infracțiune. În mod tradițional, obiectul infracțiunii este analizat în raport cu relațiile sociale protejate de norma penală, asupra cărora se îndreaptă conduita ilicită. Pe bună dreptate, stabilirea corectă a obiectului infracțiunii prezintă o importanță deosebită pentru calificarea juridică a faptei și aplicarea unei sancțiuni penale proporționale cu gravitatea acesteia.

În acest sens, autorul A. V. Makarov menționează că „Fiecare dintre elementele componenței de infracțiune este foarte important pentru calificarea faptei penale, însă obiectul infracțiunii prin natura sa este primordial, deoarece nu poate exista infracțiune fără obiect de atentare”⁴. Afirmatia autorului evidențiază rolul fundamental al obiectului infracțiunii

¹ Lazăr V., Pascu I. Drept penal. Partea specială. București: Lumina Lex, 2003. 704 p.

² Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.

³ Dicționarul limbii române moderne. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958. 961 p.

⁴ Макаров А.В. Проблемы определения объекта общественно опасного деяния. În: Российский судья, 2005, nr. 10. 21 c.

în structura componenței de infracțiune. Din perspectivă doctrinară, obiectul infracțiunii reprezintă valoarea sau relația socială protejată de legea penală, împotriva căreia se îndreaptă conduita ilicită. Prin urmare, în lipsa unui asemenea obiect de atentare nu poate fi concepută existența unei infracțiuni, întrucât nu ar exista o valoare socială lezată sau amenințată care să justifice intervenția normei penale. Pentru o examinare mai aprofundată a obiectului infracțiunii de tâlhărie, doctrina dreptului penal operează, în mod convențional, cu distincția dintre obiectul juridic general, obiectul juridic generic (de grup) și obiectul juridic special al infracțiunii.

Astfel, autorul V. Chirița opiniază că „*obiectul juridic general îl constituie totalitatea relațiilor sociale în care se manifestă interesele persoanei, ale societății, ale statului, care sunt ocrotite de legea penală împotriva atentatelor infracționale*”⁵. Suntem de acord cu această părere, deoarece evidențiază clar legătura directă dintre infracțiune și valorile sociale protejate de lege, subliniind că orice faptă penală aduce atingere relațiilor fundamentale dintre individ, societate și stat.

Având în vedere această concepție asupra obiectului juridic general, în doctrina dreptului penal este evidențiat și obiectul juridic generic. Acesta în esență desemnează ansamblul relațiilor sociale de aceeași natură, strâns legate între ele, care formează obiectul unui grup determinat de infracțiuni ce atentează la valorile sociale ocrotite de legea penală. În acest context, Autorul V. Dongoroz menționează că „*obiectul juridic generic constituie fasciculul de valori și relații sociale de protecție, comun pentru un grup de infracțiuni*”⁶. În ceea ce privește obiectul juridic generic al infracțiunii de tâlhărie, acesta este determinat de locul pe care infracțiunea dată îl ocupă în sistemul Părții Speciale a Codului penal. Sub acest aspect, este relevant faptul că infracțiunea de tâlhărie este reglementată în capitolul VI „*Infracțiuni contra patrimoniului*”. În aceste condiții, rezultă că obiectul juridic generic al infracțiunii analizate îl constituie totalitatea relațiilor sociale referitoare la ocrotirea și apărarea patrimoniului împotriva faptelor ilicite de atentare asupra acestuia. Prin urmare, stabilirea obiectului juridic generic al unei infracțiuni poate fi realizată prin raportare la denumirea și conținutul capitolelor din Partea Specială a Codului penal, care reflectă categoria de valori și relații sociale protejate prin normele juridico-penale.

Totodată, pentru o analiză mai detaliată a infracțiunii de tâlhărie, este necesară și examinarea obiectului juridic special, care reflectă relațiile sociale concrete asupra cărora se răsfrânge în mod direct fapta infracțională. Acesta evidențiază valorile sociale protejate în mod nemijlocit prin norma de incriminare. În continuare, se impune analizarea acestui obiect juridic special. Astfel, caracterul complex al faptei prejudiciabile specifice infracțiunii de tâlhărie determină, în mod corespunzător, și caracterul complex al obiectului juridic special al acestei infracțiuni.

În ceea ce privește corelația dintre obiectul juridic generic și obiectul juridic special al infracțiunii, S. Brînza susține că „*între obiectul juridic generic al infracțiunilor contra patrimoniului și obiectul juridic special al acestora există un raport de la general la particular*. În ultimă instanță, infracțiunile contra patrimoniului privesc nu patrimoniul în general, ci o valoare socială având o sferă mai restrânsă. Prin aceasta, obiectul juridic special se

⁵ Chirița V. Ghid privind calificarea infracțiunii de luare de ostatici. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2013. 56 p.

⁶ Dongoroz V. ș.a. Explicații teoretice și practice ale Codului penal român. Vol. I. București: C.H. Beck, 2004. 408 p.

integrează în obiectul juridic generic, împrumutând de la el importanța social-economică a valorii pe care o reprezintă obiectul infracțiunii și, implicit, gravitatea infracțiunii”⁷.

Înainte de a proceda la stabilirea obiectului juridic special al infracțiunii reglementat la art. 188 Cod Penal al RM, considerăm oportună relevarea structurii acestui obiect. În acest sens, F. Mantovani face deosebire între infracțiunile monoofensive, pentru existența cărora este necesară și suficientă o agresiune asupra unei singure valori sociale, și infracțiunile pluriofensive în care conduita făptuitorului ofensează în mod necesar mai multe valori sociale.⁸ După cum rezultă, autorul diferențiază infracțiunile monoofensive, care vizează o singură valoare socială, de cele pluriofensive, ce ating simultan mai multe valori sociale. Această distincție reflectă gradul de pericol social al faptei și relevanța ei pentru răspunderea penală.

În ceea ce privește obiectul juridic special, în doctrina autohtonă acesta este definit ca o valoare socială individuală concretă care este lezată sau pusă în pericol nemijlocit prin comiterea unei fapte infracționale concrete⁹. Prin urmare, obiectul juridic special reflectă protecția unei valori sociale specifice, direct vizate de fapta infracțională.

Autorul Augustin Ungureanu opiniază că „*obiectul juridic special al infracțiunii constituie o anumită valoare socială sau o relație socială privitoare la aceasta, vătămată sau periclitată prin săvârșirea unei infracțiuni*”¹⁰. Obiectul juridic special al infracțiunii prezintă o importanță deosebită pentru stabilirea încadrării juridice corecte a faptei, întrucât prin intermediul acestuia poate fi determinat gradul de pericol social și gravitatea infracțiunii săvârșite.

Autorii Radion Cojocar și George-Marius Țical, opiniază faptul, că elucidarea obiectului juridic al infracțiunii constituie o premisă obligatorie a încadrării juridice corecte a infracțiunii în strictă conformitate cu principiul legalității incriminării. Totodată, identificarea conținutului obiectului juridic special al infracțiunii în imensul labirint al valorilor și relațiilor sociale protejate de lege nu este o misiune deloc ușoară pentru interpretul legii penale.¹¹ Autorii evidențiază rolul esențial al obiectului juridic în procesul de calificare a infracțiunii. În acest sens, identificarea obiectului juridic contribuie la respectarea principiului legalității incriminării, potrivit căruia nimeni nu poate fi tras la răspundere penală decât pentru fapta prevăzută expres de lege.

Deși, în mod obișnuit, o infracțiune are un singur obiect juridic special, există frecvent situații în care aceasta aduce atingere simultan la două obiecte juridice speciale. Astfel, autorul A. Borodac¹² face referire la două categorii ale obiectului juridic special, și anume: principal și secundar. Referitor la natura juridică a infracțiunii de tâlhărie, constatăm faptul că acestea îi este caracteristică prezența a două obiecte juridice speciale: obiectul juridic special principal și obiectul juridic special secundar.

În lumina celor expuse, analizând obiectul juridic special al infracțiunii de tâlhărie, constatăm caracterul complex al acestuia. Complexitatea derivă din faptul că această

⁷ Brînza S. Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului: Teză de doctor habilitat în drept. Chișinău, 2005. 237 p.

⁸ Mantovani F. Diritto penale. Padova: CEDAM, 1992. 998 p.

⁹ Copețchi S., Hadîrcă I. Calificarea infracțiunilor: Note de curs. Chișinău, 2015.

¹⁰ Zolyneac M., Michinici M. Drept penal. Partea generală. Iași: Chemarea, 1999. 516 p.

¹¹ Radion Cojocar, George-Marius Țical. Elucidarea conținutului obiectului juridic în procesul de încadrare a infracțiunilor. În Revista Legea și Viața nr.4, p. 16-28. Accesibil: (2022-elucidarea-continutului-obiectului-juridic-in-procesul.pdf)

¹² Manual de Drept penal. Partea generală. Redactor coordonator Borodac A. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2005. 516 p.

infracțiune aduce atingere, pe de o parte, relațiilor sociale referitoare la dreptul de posesie asupra bunurilor, iar pe de altă parte, relațiilor sociale care ocrotesc sănătatea persoanei.

Potrivit opiniei expuse de I. Pascu și S. Ivan, „obiectul juridic principal al tâlhăriei îl formează relațiile sociale referitoare la patrimoniu și a căror dezvoltare este condiționată de menținerea poziției fizice a bunului împotriva faptelor de sustragere”.¹³ Această concepție se regăsește și în norma de incriminare prevăzută la art. 188 din Codul penal al RM, care protejează poziția fizică a bunului, exprimată prin posesie. Prin intermediul posesiei se exteriorizează dreptul de proprietate, iar legea penală asigură protecția acesteia chiar și atunci când bunul se află în posesia unei persoane diferite de proprietar.

Astfel, analiza prezentată permite concluzionarea faptului că obiectul juridic special principal al infracțiunii de tâlhărie îl constituie totalitatea relațiilor sociale referitoare la posesia bunurilor mobile. Aceste aspecte sunt confirmate și de includerea infracțiunii de tâlhărie de către legiuitor în Capitolul VI al Părții speciale a Codului penal al RM, intitulat „Infracțiuni contra patrimoniului”, ceea ce reflectă preocuparea legiuitorului pentru protecția relațiilor sociale referitoare la bunurile mobile.

În continuarea acestei analize, trebuie menționat că infracțiunea de tâlhărie poate aduce atingere și altor valori sociale, care de fapt formează obiectul juridic special secundar al acestei infracțiuni. Obiectul juridic special secundar reprezintă relațiile sociale care, meritând o ocrotire penală de sine stătătoare, în cazul unor infracțiuni sunt ocrotite alături de obiectul juridic special principal al acestora și cărora li se poate cauza o daună în legătură cu atentarea la obiectul juridic special principal.¹⁴ În esență, acesta ajută la diferențierea infracțiunii de alte fapte penale și asigură încadrarea corectă a componenței de infracțiune.

Obiectul juridic secundar îl formează relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei (în cazul aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei agresate) sau libertatea psihică (morală) a persoanei (în situația amenințării cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei agresate)¹⁵. În aceste circumstanțe, nu poate fi neglijată nici ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 188 CP al RM., în care, în plan secundar, infracțiunea aduce atingere și relațiilor sociale privind inviolabilitatea încăperii, a altui loc de depozitare sau a locuinței.

Prin urmare, după cum am menționat supra, obiectul juridic special al infracțiunii de tâlhărie are un caracter complex, aceasta însemnând că obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale referitoare la posesia bunurilor mobile, iar obiectul secundar vizează sănătatea și inviolabilitatea locuinței sau a altor spații de depozitare. Această structură duală permite delimitarea infracțiunii de alte fapte penale și asigură o încadrare juridică corectă, subliniind protecția multiplă a valorilor sociale prin legea penală.

Într-o altă ordine de idei, clasificarea pe tipuri a obiectului juridic al faptei prejudiciabile de tâlhărie se proiectează asupra obiectului material al tâlhăriei. Autorul Constantin Bulai afirmă că „obiectul material al infracțiunii îl reprezintă entitatea materială (un obiect sau un lucru oarecare, un animal, corpul persoanei) asupra căreia se îndreaptă materialitatea actului de conduită, energia fizică a acestuia, amenințându-l cu un pericol de vătămare

¹³ Pascu I., Ivan S. Tâlhăria, aspecte de teorie și practică judiciară.-București: Editura Ministerului de Interne, 1992.

¹⁴ Borodac A., Gherman M. Calificarea infracțiunilor. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2006. 264 p.

¹⁵ Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. I. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015. 899 p.

materială sau provocându-i efectiv o asemenea vătămare”.¹⁶ Totodată, este important de precizat că obiectul material al infracțiunii nu coincide cu mijloacele sau instrumentele folosite pentru comiterea acesteia.

Autorii Radion Cojocaru și Iurie Larii, relevă că, obiectul material reprezintă substratul obiectiv datorită căruia există și se dezvoltă valorile și relațiile sociale protejate de legea penală. Lipsa obiectului material atrage după sine inexistența valorilor și relațiilor sociale pe care făptuitorul voiește să le vătămă și respectiv, imposibilitatea comiterii infracțiunii¹⁷. Această opinie subliniază importanța obiectului material în structura infracțiunii, întrucât acesta reprezintă elementul concret asupra căruia se exercită acțiunea infracțională. Prin existența sa, devine posibilă atingerea adusă valorilor sociale protejate de legea penală, iar în lipsa lui, anumite infracțiuni nu pot fi realizate în mod efectiv.

În opinia lui S. Brînză, prin obiect material al sustragerii trebuie înțeles „*bunul care are existență materială, este creat prin munca omului, dispune de valoare materială și cost determinat, fiind un lucru mobil și care nu-i aparține făptuitorului*”.¹⁸ Valoarea bunurilor sustrase ca semn calificativ al componenței de infracțiune, care prevede răspunderea pentru sustragere, se determină conform art.126 CP. Valoarea prejudiciului cauzat prin sustragerea bunurilor se determină în conformitate cu prețurile de piață la momentul examinării cauzei. În absența informațiilor privind prețul bunurilor sustrase, acesta poate fi stabilit pe baza concluziilor experților.

Potrivit hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004, „*la calificarea sustragerii valutei străine sau a titlurilor de valoare străine, este necesar să se reiasă din recalcularea în moneda națională, conform cursului oficial al leului moldovenesc în raport cu valutele străine, stabilit de Banca Națională a Moldovei la ziua săvârșirii infracțiunii*”.¹⁹ În acest sens, problematica pe care vrem să o punem în discuție, o constituie posibilitatea stabilirii prejudiciului cauzat persoanei prin actul de sustragere, și aici ne referim la valuta utilizată de autoritățile autoproclemate din regiunea transnistreană, rubla transnistreană. După cum am menționat *supra* la calificarea sustragerii valutei, este necesar să se reiasă din recalcularea în moneda națională, conform cursului oficial al leului moldovenesc în raport cu valutele străine, stabilit de BNM la ziua săvârșirii infracțiunii.

Analizând sursele media deschise, constatăm că bancnota rubla transnistreană este folosită pe larg pe teritoriul mun. Chișinău, inclusiv în alte localități, ceea ce ridică probleme și dificultăți practice. „*În pofida lipsei de recunoaștere oficială a rublei transnistrene, aceasta continuă să circule și să fie folosită pentru plăți pe teritoriul controlat de autoritățile de la Chișinău, inclusiv în locuri publice și puncte comerciale*.”²⁰ Această realitate de facto impune ca rubla transnistreană să fie tratată ca un bun cu valoare economică în contextul evaluării prejudiciului în cauze penale.

¹⁶ Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 1997. 648 p.

¹⁷ Radion Cojocaru, Iurie Larii. Reguli și procedee de determinare a obiectului material la încadrarea juridică a infracțiunilor. În: Anale Științifice ale Academiei „Ștefan Cel Mare”, nr. 4, p. 26-39. Accesibil: (2022-regulisi-procedee.pdf).

¹⁸ Brînză S. Infracțiuni contra proprietății. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 1999.

¹⁹ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004.

²⁰ Accesat la data de 20.03.2026. Accesibil: <https://stiri.md/article/social/investigatie-platile-cu-ruble-transnistrene-acceptate-la-chisinau-si-varnita/>

În această ordine de idei, analizând site-ul oficial al Băncii Naționale a Moldovei,²¹ constatăm că nu există o rată de schimb oficială pentru „rublele transnistrene” și acest fapt se datorează mai multor motive... Inevitabil, acest lucru ridică dificultăți de determinare a prejudiciului în cazul unei tâlhării comise pe teritoriul Republicii Moldova, atunci când suma sustrasă este în această valută. În asemenea situații, valoarea prejudiciului trebuie stabilită prin metode alternative, pentru a asigura o încadrare juridică corectă și aplicarea corespunzătoare a sancțiunilor prevăzute de Codul penal.

În ordinea celor expuse, considerăm că instanța de judecată ar trebui să manifeste o abordare flexibilă și pragmatică, evitând formalismul excesiv în aprecierea existenței și întinderii prejudiciului. Or, în contextul în care o anumită valoare este acceptată și utilizată în mod constant în circuitul economic, ignorarea acestei realități ar conduce la soluții inechitabile și ar putea afecta interesele părții vătămate și individualizarea corectă a răspunderii penale. Prin urmare, chiar și în absența unei recunoașteri oficiale și a unui curs de schimb stabilit de autoritățile competente, rubla transnistreană trebuie evaluată în mod concret, prin raportare la valoarea sa economică reală.

Astfel, apare problema modului în care trebuie să procedeze organele de urmărire penală în cazul comiterii unei tâlhării sau altei infracțiuni din categoria infracțiunilor contra patrimoniului pe teritoriul Republicii Moldova, atunci când suma sustrasă *inter alia* constituie „ruble transnistrene”. În context, este de menționat faptul că nicidecum nu poate fi acceptată ideea potrivit căreia valuta respectivă nu ar putea constitui obiect material al infracțiunii. Prin urmare, chiar dacă „rubla transnistreană” nu este recunoscută oficial ca monedă de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova sau de către comunitatea internațională, ea reprezintă totuși un bun cu valoare economică pentru persoanele care o dețin și o utilizează în viața cotidiană.

În acest sens, excluderea unei asemenea valori din sfera bunurilor susceptibile de a constitui obiectul material al infracțiunilor contra patrimoniului ar duce la lipsa protecției juridico-penale a acestor valori patrimoniale, ceea ce ar fi în contradicție cu scopul dreptului penal, care urmărește protejarea relațiilor sociale referitoare la patrimoniu împotriva faptelor ilicite. Or, prevederile art. 2 din Codul penal nu fac decât să consolideze și să susțină această poziție, potrivit căreia „legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept”.

A fortiori, o asemenea interpretare ar fi incompatibilă și cu standardele stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Potrivit practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, statelor le revine obligația pozitivă de a asigura protecția efectivă a dreptului de proprietate al persoanelor. Această obligație derivă din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în special din Protocolul nr. 1 la CEDO²², care consacră dreptul de proprietate.

În hotărârea CtEDO, Blumberga împotriva Letoniei din 14.10.2008, CEDO a statuat faptul că „statul are obligația pozitivă să se asigure, în ordinea sa juridică internă, că dreptul de proprietate este protejat suficient de lege și că sunt prevăzute căi de atac adecvate, prin care victima unei ingerințe își poate revendica drepturile, inclusiv, dacă este cazul,

²¹ Accesat la data de 12.03.2026. Accesibil: <https://www.bnm.md/ro/content/ratele-de-schimb>

²² Ghid privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

prin solicitarea de despăgubiri pentru orice prejudiciu suferit”.²³

În această ordine de idei, considerăm oportună prezentarea unei secvențe dintr-o sentință din practica judiciară a Republicii Moldova pronunțată de către Judecătoria Căușeni, sediul Central²⁴, în care printre bunurile sustrase s-au regăsit și ruble transnistrene, însă organul de urmărire penală nu a stabilit echivalentul acestora în valută națională, aspect ce constituie o omisiune, în viziunea noastră.

Astfel, potrivit circumstanțelor faptei „...Tocan Nicolai a luat din casa lui Pănuță Vladimir un cuțit de bucătărie și i-a aplicat acestuia trei lovituri cu cuțitul în spate, totodată solicitându-i să-i dea telefonul mobil, iar ca urmare a aplicării acestor lovituri lui Pănuță Vladimir i-au fost cauzate trei plăgi înțepate nepenetrante la nivelul spatelui. De asemenea, profitând de starea în care se afla partea vătămată, Tocan Nicolai, în continuarea acțiunilor sate infracționale, l-a perchiziționat pe Pănuță Vladimir și depistând în buzunarul pantalonilor telefonul mobil al acestuia de model „Nokia”, de culoare neagră cu butoane, în care era plasată cartela SIM cu nr. 069324406, în valoare de 400 lei, a sustras telefonul mobil în cauză, iar ulterior a perchiziționat tot domiciliul părții vătămate și a sustras: din bucătăria domiciliului – două bancnote cu nominalul de 5 ruble transnistrene și doua cuțite la prețul de 50 lei, o sticlă de votcă „Pșenicinaia” cu volumul de 0,5 litri în valoare de 85 lei; din dormitorul domiciliului – încărcătorul de la telefonul mobil în valoare de 150 lei”.

Așa cum rezultă din circumstanțele speței, actul de tâlhărie a fost însoțit de sustragerea valutei transnistrene. Analizând sentința pronunțată în cauză, se constată că suma respectivă nu a fost echivalată în moneda națională – leul moldovenesc.

O asemenea omisiune prezintă relevanță din perspectiva stabilirii întinderii prejudiciului cauzat prin infracțiune. Or, determinarea valorii bunurilor sustrase constituie un element deosebit de important pentru aprecierea gradului prejudiciabil al faptei și evaluarea consecințelor patrimoniale produse victimei; în acest sens sunt pertinente inclusiv prevederile art. 15 CP „gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă”. În lipsa stabilirii echivalentului în lei moldovenești, prejudiciul material nu poate fi determinat cu exactitate, ceea ce generează incertitudini de apreciere completă a circumstanțelor cauzei.

Într-o altă sentință, pronunțată la data 10 iulie 2012 de către Judecătoria Anenii Noi se reține că „Lupașcu Nicolai la data de 07.02.2012, între orele 13.00-13.30, avînd intenția de a sustrage pe ascuns bunurile altei persoane, aflîndu-se în ospeție la cet. Rumeanțev Valentin Ivan, a.n.. 29.04.1939, pe adresa s.Vamița, r-1 Anenii Noi, str. Lipcani, 9, folosindu-se de absența ultimului și de faptul, că a rămas singur în casă fără supraveghere, din camera adiacentă bucătăriei, de pe masă, a sustras 100 de bancnote cu nominalul de 5 ruble a regiunii transnistrene a R.Moldova echivalente cu 555 lei cu care s-a folosit după propriile interese, prin ce i-a cauzat cet. Rumeanțev V. o daună în proporții considerabile.”²⁵ Instanța a recunoscut vinovat inculpatul Lupașcu Niacolai Mihail de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 186 al.2 lit.d) CP și a aplicat o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen

²³ Hotărârea CtEDO, Blumberga împotriva Letoniei din 14.10.2008. Accesat la 13.03.2025. Accesibil: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-88957%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-88957%22]})

²⁴ Judecătoria Căușeni sediul Central. Dosarul nr. 1-33/2025. 1-25020195-18-1-14022025. Accesat la data de 13.03.2026. Accesibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3F2860AB-3460-47CD-8D24-F127E8772925

²⁵ Judecătoria Anenii Noi. Sentință în dosarul penal nr. 1-110/2012.

de 1 (unu) an în penitenciar de tip semiînchis. În speța dată, instanța de judecată a determinat valoarea totală a prejudiciului cauzat prin echivalarea rublelor transnistrene în lei moldovenești. Totuși, sentința nu conține explicații privind mecanismul utilizat pentru conversia sumelor respective, aspect care afectează claritatea și previzibilitatea soluției pronunțate. O asemenea omisiune poate genera dificultăți în verificarea exactității prejudiciului stabilit și a încadrării juridice a faptei.

O hotărâre relevantă pentru susținerea argumentelor invocate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului este reprezentată de cauza *Ziaunys c. Republicii Moldova*²⁶. În această cauză, Curtea a reținut că reclamantul, aflat în posesia materială a 353 de pachete cu bancnote emise de autoritățile nerecunoscute ale regiunii transnistrene, deținea un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Prin urmare, chiar și în lipsa recunoașterii oficiale a monedei respective, aceste valori urmează a fi analizate și tratate ca bunuri susceptibile de a avea o valoare economică, beneficiind de protecția conferită dreptului de proprietate.

Prin această hotărâre, CEDO a reiterat că noțiunea de „bun” are un caracter autonom și nu depinde exclusiv de calificarea acestuia în dreptul intern, fiind suficient ca persoana să demonstreze existența unei valori economice reale. În aceste condiții, considerăm că organul de urmărire penală sau instanța de judecată ar fi trebuit să recurgă la stabilirea unui echivalent valoric al valutei sustrase prin raportare la criterii obiective de evaluare, astfel încât prejudiciul cauzat prin infracțiunea de tâlhărie să fie determinat în mod clar și riguros.

Deși conștientizăm că identificarea unor asemenea criterii de evaluare poate ridica anumite dificultăți practice, aceasta nu exonerează organul de urmărire penală de obligația de a stabili întinderea prejudiciului cauzat. O asemenea obligație derivă inclusiv din rolul activ al organelor de urmărire penală în procesul de stabilire a adevărului în cauza penală. O asemenea abordare asigură respectarea principiului aflării adevărului și contribuie la stabilirea corectă a gradului prejudiciabil al faptei. În lipsa unei evaluări corespunzătoare, există riscul unei încadrări juridice eronate și al unei individualizări neadekvate a răspunderii penale.

Mai mult decât atât, potrivit art. 19 alin. (3) din Codul de procedură penală²⁷, „organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuیتului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea”. În acest context, determinarea valorii bunurilor sustrase reprezintă o componentă necesară a stabilirii complete și obiective a situației de fapt. Evaluarea exactă a prejudiciului contribuie la individualizarea răspunderii penale și stabilirea unei sancțiuni proporționale cu gravitatea faptei.

În continuarea celor expuse, subliniem că determinarea valorii prejudiciului nu are doar o importanță teoretică, ci produce consecințe juridice directe asupra încadrării faptei și individualizării pedepsei. Or, în materia infracțiunii de tâlhărie, quantumul preju-

²⁶ Cauza *Ziaunys c. Moldovei*. Accesat la 20.03.2026. Disponibil: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/CASE%20OF%20ZIAUNYS%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20-%20\[Romanian%20Translation\]%20by%20the%20P.A.%20_Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/CASE%20OF%20ZIAUNYS%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20-%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20P.A.%20_Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20(3).pdf)

²⁷ Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003, accesat la 16.03.2026.

diciului poate influența delimitarea între formele agravate și cele simple ale infracțiunii, precum și aprecierea gradului de pericol social concret al faptei. În lipsa unei evaluări clare și fundamentate a bunurilor sustrase, există riscul ca instanța să opereze cu aprecieri aproximative, contrare exigențelor de legalitate și previzibilitate ale normei penale.

Recunoașterea caracterului patrimonial al unor valori atipice, chiar și în absența unei consacrări legale explicite în dreptul intern, impune în mod necesar evaluarea acestora în vederea stabilirii prejudiciului. O astfel de abordare nu doar că asigură conformitatea cu standardele europene în materie de protecție a proprietății, ci și contribuie la realizarea unei justiții penale echitabile, bazată pe o analiză completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor relevante ale unei cauze penale.

4. CONCLUZII.

Finalizând studiul efectuat, se poate concluziona că identificarea și delimitarea corectă a obiectului juridic și a obiectului material al infracțiunii de tâlhărie constituie o premisă esențială pentru calificarea juridică corectă a faptei și pentru stabilirea gradului prejudiciabil al acesteia. Totodată, examinarea obiectului material al infracțiunii de tâlhărie denotă că acesta este reprezentat de bunurile mobile create prin munca umană care au valoare economică și pot face obiectul unei sustrageri. În această categorie pot fi incluse anumite valori monetare utilizate în practică, chiar dacă acestea nu beneficiază de recunoaștere oficială în sistemul financiar al statului. Din acest considerent, „rubla transnistreană”, deși nu este recunoscută ca monedă oficială de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova și nu are stabilită o rată oficială de schimb de către Banca Națională a Moldovei, reprezintă totuși o valoare economică utilizată în circuitul social și, prin urmare, poate constitui un obiect material al infracțiunilor contra patrimoniului.

Problema majoră identificată în cadrul cercetării constă în dificultatea determinării valorii prejudiciului în situațiile în care bunurile sustrase sunt exprimate în această valută. Lipsa unei rate oficiale de schimb creează impedimente practice în procesul de stabilire a întinderii prejudiciului, ceea ce poate afecta aprecierea gradului prejudiciabil al infracțiunii și individualizarea corectă a răspunderii penale. În aceste condiții, se impune identificarea unor soluții practice care să permită determinarea valorii prejudiciului într-o manieră obiectivă și coerentă.

În acest sens, considerăm oportună utilizarea unor metode alternative de evaluare a valorii bunurilor exprimate în ruble transnistrene, cum ar fi stabilirea echivalentului valoric prin raportare la cursurile neoficiale practicate în circuitul economic, la evaluările experților sau la alte repere economice relevante care reflectă valoarea reală a bunurilor în cauză. De asemenea, organul de urmărire penală ar trebui să recurgă, ori de câte ori este necesar, la mijloace probatorii care să permită determinarea valorii reale a prejudiciului cauzat.

În concluzie, determinarea corectă a obiectului juridic și a obiectului material al infracțiunii reprezintă o condiție esențială pentru calificarea juridică adecvată a faptelor și stabilirea gradului de pericol social al acestora. În cazul infracțiunilor contra patrimoniului, inclusiv al tâlhăriei, protecția efectivă a valorilor patrimoniale impune o interpretare funcțională a noțiunii de bun, care să includă toate valorile economice susceptibile de a face obiectul unei sustrageri. Prin urmare, chiar și în absența unei recunoașteri oficiale

a anumitor instrumente monetare, acestea nu pot fi excluse din sfera bunurilor protejate de legea penală, întrucât o asemenea abordare ar conduce la diminuarea protecției juridico-penale a patrimoniului și ar contraveni scopului fundamental al dreptului penal.

Totodată, o interpretare rezonabilă a noțiunii de bun contribuie la asigurarea unei aplicări uniforme a legii penale și evitarea lacunelor în practică. În același sens, instanțele de judecată trebuie să adopte o abordare adaptată realităților socioeconomice, ținând cont de circulația efectivă a valorilor în societate. O asemenea abordare permite asigurarea unei protecții reale și eficiente a patrimoniului, indiferent de forma concretă în care se manifestă valoarea economică.

BIBLIOGRAFIE**BIBLIOGRAPHY**

- Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.
- Dicționarul limbii române moderne. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958. 961 p.
- Макаров А.В. Проблемы определения объекта общественно опасного деяния. În: Российский судья, 2005, nr. 10. 21 c.
- Chirița V. Ghid privind calificarea infracțiunii de luare de ostatici. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2013. 56 p.
- Dongoroz V. ș.a. Explicații teoretice și practice ale Codului penal român. Vol. I. București: C.H. Beck, 2004. 408 p.
- Brînză S. Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului. Teză de doctor habilitat în drept. Chișinău, 2005. 237 p.
- Mantovani F. Diritto penale. Padova: CEDAM, 1992. 998 p.
- Copețchi S., Hadîrcă I. Calificarea infracțiunilor: Note de curs. Chișinău, 2015.
- Zolyneac M., Michinici M. Drept penal. Partea generală. Iași: Chemarea, 1999. 516 p.
- Radion Cojocaru, George-Marius Țical. Elucidarea conținutului obiectului juridic în procesul de încadrare a infracțiunilor. În Revista Legea și Viața nr.4, p. 16-28. Accesibil: (2022-elucidarea-continutului-obiectului-juridic-in-procesul.pdf).
- Borodac A. (coord.). Manual de drept penal. Partea generală. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 516 p.
- Pascu I., Ivan S. Tîlhăria. Aspecte de teorie și practică judiciară. București: Editura Ministerului de Interne, 1992.
- Borodac A., Gherman M. Calificarea infracțiunilor. Chișinău: Tipografia Centrală, 2006. 264 p.
- Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 899 p.
- Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 1997. 648 p.
- Radion Cojocaru, Iurie Larii. Reguli și procedee de determinare a obiectului material la încadrarea juridică a infracțiunilor. În: Anale Științifice ale Academiei „Ștefan Cel Mare”, nr. 4, p. 26-39. Accesibil: (2022-reguli-si-procedee.pdf).
- Brînză S. Infracțiuni contra proprietății. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 1999.
- Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica

judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004.
Accesat la data de 20.03.2026. Accesibil: (<https://stiri.md/article/social/investigatie-platile-cu-ruble-transnistrene-acceptate-la-chisinau-si-varnita/>).
Banca Națională a Moldovei. Ratele de schimb. Accesat la data de 20.03.2026. Disponibil: (<https://www.bnm.md/ro/content/ratele-de-schimb>).
Ghid privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
Hotărârea CtEDO, Blumberga împotriva Letoniei din 14.10.2008. Accesat la 13.03.2025.
Accesibil: ([https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-88957%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-88957%22]})).
Judecătoria Căușeni sediul Central. Dosarul nr. 1-33/2025. 1-25020195-18-1-14022025.
Accesat la data de 13.03.2026. Accesibil: (https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3F2860AB-3460-47CD-8D24-F127E8772925).
Judecătoria Anenii Noi. Sentință în dosarul penal nr. 1-110/2012.
Cauza Ziaunuys c Moldovei. Accesat la 20.03.2026. Disponibil: ([file:///C:/Users/Admin/Downloads/CASE%20OF%20ZIAUNYS%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20-%20\[Romanian%20Translation\]%20by%20the%20P.A.%20Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/CASE%20OF%20ZIAUNYS%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20-%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20P.A.%20Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20(3).pdf)).
Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003, accesat la 16.03.2026.